

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

79.

Velikani v pernatem gozdu.

V tropskih krajih raste mnogo več in raznih vrst pernatega drevja, ali ne nahajamo primeroma toliko velikanov, kolikor v zmernem pasu. Samo v enej familiji, in to v familiji mirt, nahajamo prave velikane v vsakem oziru. Ti velikani nadkriljujejo vse poznate gorostase v bilinskem svetu. To so Evkalipti. Popisani so že bili v „Novicah“ 1885. l. št. 39 in 40.

Familija slezov ima pri nas male zastopnike, ali dalje na jugu postajajo njeni zastopniki čedalje večji, da se naposled razvijejo v prava, gorostasna drevesa. Najznamenitejša drevesa te familije so razni bombaževci in boabobi. Bombaževci rasto po tropskih krajih azijskih, afriških in ameriških. Ameriški imajo nenavadno razvito deblo, poedina so po 5^m/ debela čez sredo.

Boabob je najznačajnejša bilina tropske Afrike. To pravo čudo v bilinskem svetu so razsadili sedaj že tudi po tropskih krajih azijskih in ameriških. Boabob je bil že tudi popisan v „Novicah“ 1885. l. št. 47 in 49.

Med gorostasi, ki rasto v tropskih krajih, moramo omeniti tudi kopalovcev. Rasto na Antilskem otočju, osobito na Portoriku. Ima tu gorostasov, kateri v obsegu merijo 20^m/. Starost jim sodijo na 1400 let. Od kopalovcev dobivajo beli kopal. To je bela, prozorna smola, ki jo upotrebljujejo kakor smolo od novozelandske damare za izdelovanje laka. Ameriški ta kopal ne prihaja dandanes več v Evropo, ker ni posebne vrednosti, na vse vrh pa je mnogo draži, kakor enake smole, katere z Afrike dohajajo.

Po šumah na Sundajskem otočju, in to na Javi in Sumatri je največi gorostas likvidambarovec. Gorostasno to drevo je visoko po 50 do 60^m/. Likvidambar ima smolo, ki se pri nas v trgovini nahaja. Skorja se drevesu naseka, in iz brazgotine leze prozirna, napol tekoča rjavorumenkasta smola.

Na severnem kraju Madejre raste vrsta lavorik, katerej imajo pojedina debela v obsegu po 12 do 13^m/, in visoka so po 28 do 37^m/. Ta gorostasna drevesa so bila poznata že 1419. l., kedar so Evropejci otok osvojili.

V rodu smokev so se razvili v tropskih krajih znamenite velikanke. V tropskeji Afriki v Sudanu raste postavim sikomora, katerej deblo ima po 15^m/ višine. Na deblu se je razkošatila uprav gorostasna krošnja, ki meri v obsegu do 150^m/.

K gorostasnim drevesom južnega podnebja gre tudi indijski smokovec ali banijana, ki je na glasu zbog svojih zračnih korenin, s katerih napravlja nova debela. Deblo tega drevesa se malo nad zemljo razdeli v več postranskih vej, katere v stran v ravnem smeru rasto.

S teh postranskih vej se spuščajo k zemlji gole vejice nazivajo jih zračne korenine. Dospevši k zemlji se zarijejo vanjo ter narede prave korenine. Potem rasto in se razvijajo tako, da postanejo drevesa. Glavno deblo pa raste naprej, in v neke višini nastavi zopet postranskih vej, s katerimi se godi tako, kakor z ravnokar opisanimi. Tako gre drevo naprej do 65^m/ višine. Perje na vejah je zelo gosto, dolgo je po 13^c/_m in široko po 9^c/_m, ter prekrasno zeleno. Plodovi niso za jed. Tako drevo napravi malo šumico.

Pri Madrasu v sprednjej Indiji raste banijana, katerej ima glavno deblo 9^m/ v premeru. Okoli tega debela je narastlo z zračnih korenin 27 novih debel. Pojedina ta debela imajo v premeru po 3¹/₂^m/, in visoka so po 10 do 16^m/. Okoli tega pasa se vidi premnogo novih debelc, novih podmladik.

Največa poznata banijana stoji na enem otoku Narbudaha, in velé jej „Kabir Bar“. Obližnja reka je že več potov veliko njenih podmladik uničila in odnesla, in zato se to bilinsko čudo ne vidi več v onej veličanstvenosti, v katerej se je popreje ponašalo. Nekdaj se je videlo to drevo z daleč kot zelen griček. Pred 1783. l., kedar sta vihar in reka poškodovala drevo, bilo je okoli glavnega debela 1300 večih in debelejših debel, in 3000 manjših. V njegovih senčnatih hodnikih je našlo več potov po 6000 do 7000 vojakov zavetje. Pravljičica pripoveda, da je to drevo stalo že za vojne Aleksandra silnega.

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Konec.)

Brez sumnje bode ta poziv došel tudi častiti zbornici, toda jaz mislim, da ga ne čakajmo, nego da že danes sami se poprimemo te stvari in da sklenemo, da proti temu zakonskemu načrtu tudi mi prošnjo uložimo. Jaz zmatram za dolžnost zbornice, da se o tej stvari izrazi, ker se ta zakonski načrt tiče najbolj onih, katere mi zastopamo. Vsakemu nas je dobro znano, da je za trgovino in obrtnost vselej treba znanja in umenja, da se ubranimo konkurencije zlasti konkurencije iz inozemstva in da si utrudimo obstoj. Ako bi se imele osnovne šole po novem zakonskem načrtu skrajšati, bati se je, da sotrudniki pri obrtih ne bodo mogli v bodoče podjetnikom dajati onepomoči, katere potrebuje za vzdrževanje svojega obstoja, in potemtakem ne bodo si ni sotrudniki mogli toliko prislužiti kakor doslej. Še mnogo bi mogel navesti, da utemeljim svoj predlog, toda ne maram radi poznega časa s tem truditi gospodov, ter predlagam: „Slavna zbornica naj se izjavi za prošnjo“. Uverjen, da se naš predlog sprejme, predlagam evo besede kratko [sestavljene prošnje.

Predlog bil je dovoljno podpiran, vendar pa nujnost ni bila priznana.